

El fred ha descobert la cara fosca del 'miracle txec'. La ràpida transformació de les antigues estructures comunistes ha propiciat el naixement d'una nova classe social: els 'sense propietat privada'.

Hivern 'sense sostre' a Praga

Praga és l'avantguarda de la transformació dels antics quadres comunistes a les noves classes mitjanes del capitalisme creixent de l'Europa de l'Est. És l'aparador d'un canvi possible, però que no ha superat la prova dels vint graus sota zero d'aquest hivern. L'onada de fred siberià que ha aclaparat Europa ha fet veure una de les realitats més dures de la conversió capitalista de l'Est: l'existència d'una classe social que ha perdut el tren de la privatització i que s'ha quedat "sense sostre".

A l'estació central de Praga el panorama és desolador durant la nit més gelada, la del 31 de desembre, que bat rècords als termòmetres assetjats pel fred. Se senten, de fons, els castells de focs de les celebracions de Cap d'Any, però als voltants de l'eix de comunicacions principal de la capital txeca, s'hi citen els "sense sostre" que no es volen acollir als centres que Caritas o l'Ajuntament posen a disposició seva. El metro ja ha tancat i només aquesta estació roman oberta les vint-i-quatre hores. "Van borratxos tota la nit i, així, com que se senten calents per dintre, es pensen que ja no es poden congelar -assevera Jan Hlavatá-, però durant les festes de Nadal hem hagut d'hospitalitzar una trentena d'indigents amb un principi seriós de congelació". Hlavatá treballa al centre d'acolliment dels "sense sostre" més gran de Praga, amb cabuda per a més de quatre-centes persones. Els ofe-

reixen llit, aigua calenta i menjar, però, a molts indigents, no els convenç la idea: "La por d'unes normes mínimes i de no poder beure alcohol, cosa que no permetem, són les principals raons que fan que s'estimin més de quedar-se al carrer".

Prostitució fora de les clavegueres. A sota terra, les clave-

Les avingudes elegants i les mansions restaurades conviuen amb els que van perdre el tren de les privatitzacions.

gues són també un refugi dels "sense sostre". Mentre el fred assetja els carrers, sempre surt fum dels respiralls de les clavegueres. Si són llocs especialment calents i bruts -"niu de rates i de porqueria", segons Hlavatá-, també són els més insegurs. A la superfície, Praga és una ciutat amb poca delinqüència, només estimulada per la presència de turistes d'un alt nivell econòmic. Però des que hi viuen -només a temps parcial- homes de negocis sols dels Estats Units i d'Europa Occidental, s'hi ha incrementat l'in-

dex de prostitució, tant l'heterosexual com l'homosexual masculina. Les màfies dels altres països de l'antic bloc comunista són molt presents a la ciutat, que és un punt clau de les xarxes de tràfic de blanques. De fet, Praga només és a tres hores de la frontera amb Polònia i a dues de la d'Alemanya.

Alguns grups organitzats busquen carn de prostitució entre els indigents, també a les clavegueres. Des de Praga s'organitzen *tours*, sobretot amb autocar, amb destinació al sud d'Itàlia, a les Illes Canàries o a Turquia, on hi ha demanda de prostitutes a baix preu per als turistes. A Praga hi acudeixen grups de noies, sobretot d'Eslovàquia, animades per la màfia local amb contactes internacionals. A la capital txeca els paguen el viatge d'anada a alguna de les destinacions de turisme sexual de més demanda. El preu del bitllet és prohibitiu: un trajecte a qualsevol punt d'Europa els costa el doble del salari mitjà del país d'origen. Sense la intervenció de les màfies, els desplaçaments no serien possibles.

Durant els trajectes de qualsevol empresa d'autocars és fàcil d'identificar-hi grups de prostitutes, encara que els responsables de les companyies d'autorutes més populars assegurin que no en saben res. "Nosaltres no demanem a la gent per què fan servir els nostres serveis -assegura Milan, el conductor d'un autocar que cada setmana fa la ruta Praga-Barcelona-València-Madrid-;

l'única cosa que demanem és que paguin i que portin el passaport o que tinguin visat per passar la frontera; ens és igual la cara que facin o la roba que portin". Si, algunes dones, la indumentària les delata, n'hi ha que ni saben quin és la seva veritable destinació. Les màfies les enganyen i els fan creure que trobaran una feina adequada a l'estranger, però, en realitat, quan són fora del país i veuen que es troben sense recursos no tenen més alternativa que prostituir-se.

Darina Petrová és eslovaca, té quaranta anys i dues filles. Se'n va del seu país perquè no té feina i li han assegurat que a València en trobarà fàcilment, encara que no sàpiga un borrall d'espanyol. Amb una ingenuïtat del tot estudiada coqueteja amb els estrangers de l'autocar: ella sí que sap què l'espera a València.

Els "sense propietat privada". El salt estructural ha estat molt fort a tota l'Europa de l'Est i ha seguit un ritme especialment vertiginós a la República Txeca. En sis anys, el sector privat txec

ha passat de zero a més del 50% i més de sis dels deu milions de txecs són accionistes d'alguna de les empreses privatitzades per l'estat des de 1989. No tothom ha seguit, tanmateix, el ritme del "miracle txec" orquestrat pel govern liberal del primer ministre Václav Klaus. El problema més greu va ser, al principi, trobar propietaris de cases i negocis en un país en què des del 1948 tot era de l'estat. Alguns edificis i terrenys foren restituïts als vells propietaris o als seus descendents; la resta es va privatitzar a còpia de subhastes públiques o d'ofertes de capital estranger. En molts casos, les presses de la privatització van jugar en favor de la picaresca i del joc brut. Molts edificis es van vendre per sota del valor real. El resultat ha estat molt desigual: les avingudes elegants i les mansions restaurades de principi de segle conviuen amb una nova classe econòmica que va perdre el tren de les privatitzacions, i no pas tant per l'afany especulatiu d'uns pocs, com perquè tot va anar massa ràpid. A la gent de mitjana edat, els re-

flexos els van fallar. Encara ara no se'n saben avenir, que la "propietat" d'una casa determini el fet de tenir sostre o d'haver de viure al carrer.

Solucions polítiques a l'habitatge. El govern coneix el problema de l'habitatge i per això la seva política en aquest àmbit és l'única que es manté allunyada de les estrictes lleis del mercat. El lloguer dels pisos públics, per exemple, s'ha apujat més lentament que no pas el cost de la vida. Però s'ha demostrat que, amb això, no n'hi ha pas prou. L'estat acluca els ulls a l'acumulació il·legal de pisos. N'hi ha que els guarden per quan els fills vulguin independitzar-se o, senzillament, relloguen el pis que els han assignat i viuen en un altre. Una picaresca que l'administració tolera per no desestabilitzar la situació en què es troben milers de famílies.

Però aquesta tolerància és la principal culpable de la falta d'habitatges, sobretot per als joves. El 46% de la població de quinze anys a trenta-cinc viu

El salt cap al capitalisme ha estat especialment vertiginós a la República Txeca. Molts s'han quedat despenjats del "miracle txec" orquestrat pel govern liberal de Václav Klaus.

Fred i una ampolla de 'becherovka'

Més de dues-centes persones han mort a tot Europa sota una onada de fred siberià —dues d'elles a Praga, si bé n'hi han trobat una trentena amb un principi de congelació—. Són, la majoria, homes de trenta-cinc anys a cinquanta, que es van quedar sense feina i sense casa pels voltants de l'any 89, quan va caure el règim comunista de Husak a Txecoslovàquia.

La gent més gran accepta aquests individus desemparats com una conseqüència més del salt a una societat capitalista, igual que la inflació, que l'augment de la prostitució, que la proliferació turística... Els més joves, en canvi, solen adoptar

contra ells una actitud més agressiva; sembla talment que hagin adoptat els valors més profunds de les societats occidentals: "Són uns indesitjables —diu Lukdek Kraus, estudiant de dret de la Univerzity Karlovy—; es dediquen a vagarejar i a cobrar de l'estat per comptes de treballar i de guanyar-se la vida com hem de fer els altres". Segons Kraus, els vagabunds es gasten el que pidolen en alcohol, preferentment *becherovka*, que és un aiguardent molt fort, que els turistes compren molt perquè és un producte típic: "Com a mínim consumeixen del país". A. C.

viuen en pisos que ara ja són vells i no tenen recursos per a adobar-los; és a dir que d'aquí a pocs anys el problema de les cases encara serà més gran que no pas ara".

Els blocs de pisos dels suburbis, els *panelák* construïts durant el comunisme, de formigó i estructura quadrada i funcional, es deterioren molt. La majoria fa més de trenta anys o quaranta que els van construir. I el material que van utilitzar llavors ja era de molt poca qualitat. L'aigua de la pluja i, sobretot, la neu d'aquestes setmanes han eixamplat les esquerdes que ja fa anys que amenacen les parets dels *panelák*. L'estat no ha previst cap pla d'actuació per a rehabilitar aquests pisos, però en canvi sí que ha dedicat grans esforços a restaurar les façanes de la ciutat vella. Els edificis del centre es troben gairebé tots en molt bones condicions. Tots repintats de nou aquests últims cinc anys. L'afluència del turisme, una de les noves bases econòmiques del país, depèn de la conservació de la part vella i l'Ajuntament de Praga ha trobat el mecenatge de moltes multinacionals per restaurar edificis nobles. "El projecte per a acondicionar les cases dels barris suburbials —diu Svek, l'estudiant d'economia— no té sentit en una societat de lliure mercat, en què cadascú ha de tenir cura de la seva propietat privada".

Antoni Cruañas

Des que hi viuen homes de negocis dels Estats Units i d'Europa Occidental sols, s'hi ha incrementat l'índex de prostitució. La ciutat és un punt clau de les xarxes de tràfic de blanques.

amb els pares, sobretot per la dificultat de trobar pis. Les lleis del mercat no han trobat tampoc solució. "No s'entén que per a demanar un préstec per a una casa o un pis, calgui donar d'aval una altra casa o pis..., això és absurd", assegura Kamil Svek, estudiant d'economia de la Univerzity Karlovy.

Per Svek, de vint-i-dos anys, tot i que és cert que les noves generacions de txecs no comencen a viure en parella fins més tard, creu que, si els joves no s'independitzen, és únicament per falta d'habitatge. "A més —diu— les famílies de les classes populars

ARXIU / RAFA GIL

Els cabells d'Absalom

Vicent Josep Escartí

Autobiografia fantàstica de Melchior Agramunt, personatge valencià del segle XVI que va néixer a Gandia i que fou acusat de fetiller davant del tribunal de la Santa Inquisició.

1.750 pessetes

Editorial 3i4
"Narratives 3i4", 53

Poesia, 3 Obra Completa

Josep Maria de Sagarra

El poema de Nadal
La rosa de cristall
Àncores i estrelles
Entre l'Equador i els Tròpics
Poemes satírics
Poesies disperses i inèdites

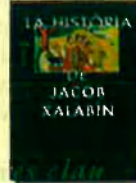

Editorial 3i4
"Obra Completa de J. M. de Sagarra", 3

La història de Jacob Xalabín

Aquest volum recull —adaptades a la llengua actual— dues de les més famoses narracions anònimes de la nostra literatura del segle XVI: La història de Jacob Xalabín i La filla de l'emperador Constantí.

1.150 pessetes

Editorial 3i4
"Llibres Clau", 17